

R. (Rutger) Schoenmakers
Senior Beleidsadviseur Armoede en Schulden
Gemeente Den Haag

DE KRACHTEN GEBUNDELD

Een breed samenwerkingsverband om schulden aan te pakken

De veroorzakers en gevolgen van schulden lopen als een rode draad door het hele sociaal domein. Om schuldenproblematiek succesvol aan te pakken is een brede inzet dan ook een vereiste. Dat vraagt om een solide samenwerking tussen de rijksoverheid, gemeenten, en andere publieke en private organisaties. Het kabinet zet stevig in op deze samenwerking. Voor schuldhulpverleners die deze ontwikkeling op een afstand volgen kan het lastig zijn om te zien wat er zoal gaande is op het gebied van deze gezamenlijke aanpak van schulden, wat dit concreet kan opleveren en hoe de samenwerkingsverbanden zich tot elkaar verhouden.

Kabinetsbrede aanpak schuldenproblematiek

In haar brief van 26 februari aan de kamer geeft Staatssecretaris Van Ark van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aan dat het kabinet stevig wil inzetten op de aanpak van problematische schulden. Van Ark wil hierbij een zo breed mogelijke aanpak met een grote betrokkenheid van andere departementen. Schuldenproblematiek werkt immers vaak belemmerend op andere leefgebieden. Schulden veroorzaken stress, onzekerheid en verminderen het denk- en doe-vermogen. Ook werken schulden door in de gezondheid, zij dragen bij aan het ontstaan van zowel fysieke als psychische klachten. Daarom wordt er gewerkt aan een kabinetsbrede aanpak van schuldenproblematiek, waaronder maatregelen voortvloeiend uit het Regeerakkoord, andere - lopende - interdepartementale trajecten en de samenwerking met gemeenten en vele andere partijen op het terrein van schulden.

In dit artikel worden twee grote samenwerkingsverbanden tussen rijk en gemeenten toegelicht: de afspraken in het IBP (Interbestuurlijk Programma) en het Samenwerkingsverband Brede Schuldenaanpak.

Interbestuurlijk Programma

Alleen ga je sneller, maar samen bereik je meer. Dat is het uitgangspunt van het Interbestuurlijke Programma (IBP) dat deze kabinetsperiode start. Een gezamenlijke bestuurlijke aanpak van rijk, provincies, gemeenten en waterschappen die past bij de aanpak van maatschappelijke opgaven van deze tijd. De gezamenlijke agenda richt zich op maatschappelijke opgaven die overheden niet afzonderlijk kunnen realiseren. Eén van die opgaven is het

voorkomen en oplossen van problematische schulden.

De ambitie is het aantal mensen met problematische schulden substantieel terug te dringen en mensen met schulden effectiever te helpen door beginnende schulden vroeg te signaleren en stapeling te voorkomen en door mensen die minder zelfredzaam zijn te ontzorgen. Gemeenten/VNG en het Rijk gaan gezamenlijk optrekken in het kader van de brede schuldenaanpak van het kabinet, waar ook andere partijen bij betrokken worden. De opgave 'problematische schulden voorkomen en oplossen' valt onder de overkoepelende paraplu van de brede schuldenaanpak van het kabinet.

“De schuldenproblematiek vraagt om nauwe samenwerking tussen ministeries, gemeenten en andere betrokken partijen.”

Het samenwerkingsverband brede schuldenaanpak

Op 21 februari 2018 heeft de staatssecretaris het startsein gegeven voor het Samenwerkingsverband Brede Schuldenaanpak. Draagvlak voor en samenwerking in deze aanpak met andere betrokken partijen is hierbij essentieel. Daarbij doelt Van Ark op betrokkenheid van de VNG, gemeenten en grote overheidsorganisaties waaronder de Belastingdienst, SVB, UWV, DUO, CJIB en het CAK. De initiatieven van deze en andere partijen worden betrokken en verbonden in het Samenwerkingsverband Brede Schuldenaanpak. Met elkaar willen zij het

aantal mensen met schulden terugdringen door te zorgen voor betere hulpverlening of door slim samen te werken.

Met de maatregelen uit het Regeerakkoord worden enkele belangrijke knelpunten op het terrein van schulden onder handen genomen. Zo wordt ter ondersteuning van vroegsignalering, betere dienstverlening en kortere doorlooptijden in samenwerking met stakeholders geïnventariseerd welke verduidelijkingen in de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) mogelijk en nodig zijn. Ook krijgen gemeenten adviesrecht in de gerechtelijke procedure rond schuldenbewind. Daarnaast zet het kabinet lopende maatregelen die bijdragen aan het terugdringen van de schuldenproblematiek door. Dit doet het kabinet niet alleen. De schuldenproblematiek vraagt om nauwe samenwerking tussen ministeries, gemeenten en andere betrokken partijen.

De afspraak is om de komende twee jaar vanuit een gezamenlijke, gedeelde probleemanalyse samen te werken aan de aanpak van de schuldenproblematiek. Het samenwerkingsverband betreft de eigen achterban bij de ontwikkelingen en maatregelen op het terrein van schulden. Gemeenteambtenaren, schuldhulpverleners, medewerkers van wijkteams, gerechtsdeurwaarders, bewindvoerders en andere stakeholders zullen betrokken worden bij het samenwerkingsverband om bij te dragen aan zo concreet mogelijke uitvoerbare maatregelen. Het samenwerkingsverband inventariseert welke knelpunten er in de uitvoering zijn die nog niet van een oplossing zijn voorzien en welke actie nog extra nodig is. De volgende onderwerpen vragen om een gezamenlijke aanpak om de oplossing voor de schuldenproblematiek verder te helpen:

- Organisaties in de directe omgeving van mensen met schulden helpen om financiële problemen op tijd op te merken, leren hoe zij daarover het gesprek kunnen aangaan en duidelijk maken waar zij met deze signalen terecht kunnen. Door deze eerste signalen goed op te vangen, kan erger worden voorkomen.
- Ervoor zorgen dat mensen met (beginnende) schulden zelf eerder naar hulp op zoek gaan. = MTO!
- De groep mensen die niet in staat is om geldzaken zelf goed te regelen helpen en ontzorgen.
- Uitzoeken hoe publieke en private schuldeisers gegevens over schuldenaren en betalingsachterstanden met elkaar kunnen delen en hoe zij op een slimme manier met elkaar kunnen samenwerken.
- Aandacht voor de situatie van de schuldenaar zelf. Meer begrip onder mensen zonder schulden en werkgemers is noodzakelijk, want het taboe rondom schulden is nog groot. Het besef dat iedereen met schulden te maken kan krijgen is nog te laag.

- Oog voor knelpunten in wet- en regelgeving die aanpassing behoeven.

Het streven is om met de Brede Schuldenaanpak mensen met betalingsproblemen eerder op te sporen, waardoor op tijd actie worden ondernomen. De kosten die organisaties daarvoor maken, zijn in het begin hoger, maar doordat de schuld niet verder oploopt en mogelijke kosten van invorderingsmaatregelen worden voorkomen, worden deze kosten op langere termijn terugverdiend. Dit levert winst op voor de hele samenleving: minder uitgaven aan zorg en sociale zekerheid en eerdere betaling van rekeningen van schuldeisers.

Ook het breed beschikbaar stellen van uitkomsten van pilots en projecten en de kennis en ervaring die daarbij wordt opgedaan is een belangrijk aandachtspunt in het samenwerkingsverband. Daartoe worden diverse communicatiemiddelen ingezet. U zult als professional die zich bezig houdt met schuldhulpverlening de komende twee jaar nog vaker op de hoogte worden gesteld van, of betrokken worden bij de voortgang en resultaten van het samenwerkingsverband.

Vervolg

De overheid is niet alleen een verantwoordelijke partij bij het oplossen van schulden, maar is ook vaak een veroorzaker van schuldenproblematiek. Voor veel mensen is het stelsel van toeslagen, voorzieningen e.d. een doolhof. Verschillende regelingen kennen eigen definities voor inkomen en vermogen, formulieren en contactmomenten. Mensen ontvangen hun inkomen uit meerdere bronnen, op meerdere betaaldaten in de maand. Dit maakt het voeren van een gezonde financiële huishouding lastig, zeker met de stress die het leven in armoede en schulden met zich brengt. Het is dan ook belangrijk dat partijen oog hebben voor het feit dat mensen niet altijd even zelfredzaam zijn en behoefte hebben aan hulp en ondersteuning.

Een kleine fout kan daarbij soms ook grote gevolgen voor de burger hebben. De preferente posities, bijzondere incassobevoegdheden en incassokosten/verhogingen van onderdelen van de rijksoverheid als de Belastingdienst en het CJIB kunnen ervoor zorgen dat schulden ontstaan of verergeren, waarna mensen bij gemeenten aankloppen voor schuldhulpverlening. Het Regeerakkoord en het actieplan brede schuldenaanpak bevat daarvoor maatregelen zoals het maximeren van de stapeling van boetes bij te laat betalen en bij bestuursrechtelijke premies. Op termijn zullen de effecten van de maatregelen duidelijk moeten worden en laten zien welke aanvullende maatregelen nodig zijn. Want deze vraagstukken kunnen uiteraard niet ongemoeid blijven om de gezamenlijke ambitie te doen slagen.

It is My Trusto!

De krachten gebundeld